

Veterinärt. Maskkontroller

Samma träckprov gav

Provsvar. Så mycket skiljer sig analyserna från olika labb

Under vår och försommar är det högtryck på parasitlaboratorierna - mängder av träckprov ska analyseras. Frågan är vad som egentligen kan utläsas av proven, och om labben skiljer sig åt.

I Sverige finns tre laboratorier som analyserar träckprov: SVA, Vidilab och Equippo. Djursjukhus och kliniker utför också kontroll av maskförekomst, i regel i samband med att en häst har problem av något slag. Här tittar vi enbart på förebyggande träckprov.

Utöver grundanalyser finns mer specifika sådana för att påvisa storblodmask (kräver odling) eller bandmask (särskild analysmetod eller blodprov).

Vid två tillfällen, för fem år sedan och nu i vår, har Ridsport skickat in träckprov från två hästar till de tre labben för att jämföra resultatet. Vid båda tillfällena har SVA och Vidilab haft snarlika antal epp (egg per gram), medan Equippo har legat på något lägre siffror.

Stor skillnad för fem år sedan
Vid testet för fem år sedan skilde det mycket mellan resultaten. Denna gång var det inte så stor skillnad.

En vuxen häst hade 0 epp hos alla, medan unghästen hade 750 respektive 850 epp för blodmask hos SVA respektive Vidilab och 500 epp för blodmask hos Equippo.

De två första värdena visar på mycket maskägg, medan det lägre är precis på gränsen mellan låg och hög förekomst.

Anneli Blocher, biomedicinsk analytiker och en av de ansvariga på Equippo, förklarar:

- Det går inte att jämföra olika laboratoriers resultat rakt av. McMaster, som vi alla använder, är en grov metod och det kan skilja sig i resultat.

Viktigt se förändringar

- Det som är viktigt är att följa en häst över tid och se om den ligger jämnt eller ej i maskförekomst. Värden som plötsligt skjuter i höjden behöver inte bara säga att hästen går på hårt smittade marker, utan kan också visa att den är dålig av andra anledningar.

- Skulle den vara svårt skadad av till exempel stora blodmaskar kan den bli nedsatt, få sämre försvar och därmed mer mask. Är den nedsatt av andra anledningar kanske den i stället mår sämre av en avmaskning. Fånghästar verkar ibland reagera på avmaskningarna, så då kanske hästen mår bättre av att gå med lite högre värden än den annars skulle gjort i stället för att avmaskas, under förutsättning att den inte är smittad med stor blodmask.

- Hästarna bygger med tiden upp en egen immunitet mot mask. Unga hästar har därför ofta ett sämre försvar, liksom hästar i

Samma prov till alla

Ridsport skickade in träckprov från samma hästar till alla tre provtagningslabb.

hög ålder kan få sänkt immunitet mot mask. När man gjort ett antal prover ser man hur bra försvar hästen har själv.

Akreditering gör test dyra

Träckproven är dyrt hundralappen dyrare (se faktaruta) hos SVA och Vidilab.

Ett skäl kan vara att dessa laboratorier är ackrediterade. Ackreditering av veterinärmedicinska laboratorier är frivillig och handhas av Swedac.

Akrediteringen säkerställer att de prover som lämnas hanteras och granskas på ett kvalitets-säkert och kontrollerat sätt, vilket många laboratorier vill kunna visa i sin marknadsföring. Ackreditering kan också vara ett krav i upphandlingar, säger Åsa Kultje på Swedac.

- Vi och SVA lägger ner hundratusentals kronor på denna kvalitetssäkring varje år och anser att det är en nödvändighet för att kunna garantera kunden säkra svar, säger Bitte Ljungström, laboratoriechef på Vidilab. Ackrediteringsprocessen som ständigt pågår gör att alla på labbet får ett kvalitetstänk.

Equippo är ännu inte ackrediterat.

- Det handlar om ett stort jobb och stora kostnader, men arbetet är påbörjat, säger Anneli Blocher.

- Vi ingår i ett ringtest där olika labb i Europa jämför sina resultat med varandra.

Som framgår av den här artikeln är detta med träckprovresultat inte alldeles enkelt att hantera. Se till att du utnyttjar den veterinära rådgivning som labben erbjuder, för att det ska bli så rätt som möjligt.

Ingrid Andersson

SVA och Vidilab lägger mer hundratusentals kronor på ackreditering varje år och anser att det är en nödvändighet för att kunna garantera kunden säkra svar.

olika resultat

Fakta. Resultatet av årets prover

Träck från en 17-årig hingst och en 2-årig valack togs ur samma träckhögar och postades samtidigt till de tre labben.

	17-åringen		2-åringen	
Laboratorium	Stor/liten blodmask	Andra parasitägg	Stor/liten blodmask	Andra parasitägg
Vidlab	0 epg*	0 epg*	850 epg* = Hög förekomst	0 epg* spolmask. Förekomst av bandmaskäggs**.
SVA	0 epg*	0 epg*	750 epg* = Hög förekomst	0 epg*
Equippo	0 epg*	0 epg*	500 epg* = Precis på gränsvärdet mellan hög och låg förekomst	0 epg* spolmask. 0 epg* fölmask.

*Epg = egg per gram

**Bandmaskäggs utsöndras mycket sporadiskt i träcken och ingår inte i grundanalyserna, men förekomst noteras. För säker diagnos rekommenderas särskild analys.

Fakta. Så skickas proven in och så tolkas resultaten

• Proven ska helst skickas måndag eller tisdag för att labben säkert ska hinna med analysen under veckan och för att postgången kan ta två dagar. Om provet skulle bli liggande över helgen går det inte att använda.

• Priserna avser de mest basala analyserna enligt McMaster-metoden och de Ridsport använde för att kunna jämföra rättvist. Alla labb erbjuder fler analyser och olika paketpris.

• Alla labben svarar via e-post

samma dag som provet kommit in.

• Steg två efter att ha skickat in träckprovet är att tolka resultatet.

Eva Osterman-Lind, chef för parasitologen på SVA, förklarar:

–Det viktiga är att bedöma på vilken nivå äggutskiljningen ligger. Om det är lite, mycket eller mitt emellan. Om vi håller oss till äggräkning med McMaster lämpar sig metoden för att bedöma:

1 Nivån av blodmask- och spolmaskläggsom sprids i hagarna

och om man bör avmaska.

2 Om parasitkontrollen/rutinerna på aktuell gård fungerar.

3 Effekten av avmaskning.

• McMaster visar inte hur stor den totala parasitbördan är eller om en häst lider av parasiter. Kopplingen mellan epg och totala maskbördan är svag.

• Provtagningen är en del i gårdens parasitbekämpningsprogram och i första hand en övervakning av vuxna friska

hästar för att hitta de individer som behöver avmaskas för att minska smittan ute på betet. Enstaka prover säger bara om hästen behöver avmaskas i dag – flera prover över tid (år) visar var den egna hästen har sitt normalläge.

• Träckprov är för närvarande den enda metoden för att påvisa allmän förekomst av maskäggs hos häst. Det pågår forskning kring salivprov, men det är inget som finns på marknaden än.

Fakta. Innehåll och kostnad

Vidlab

Lådan Kollamasken kan köpas från apotek, foderföretag, ridsportbutiker och företagets webbutik. Porto ingår. Koll av blod-, spol-, föl- och springmask.

Pris: 299–370 kronor/häst.

Equippo

Här beställer och betalar du via nätet för provtagning för en till nio hästar och får provtagningskitet hemsänt. Porto ingår. Koll av blod-, spol- och fölmask.

Pris: 209 kronor/häst.

SVA

Har inget färdigt kit utan hästägaren samlar träckbollarna i dubbla plastpåsar, lägger i vadderat kuvert och skickar. Följesedel trycks ut från nätet. Betalning via faktura. Koll av blod-, spol-, föl- och springmask.

Pris: 366 kronor/häst plus porto och kuvert.